

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Gasolieopslag in zoutcavernes in regio Twente

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport

5 september 2013 / rapportnummer 2458-92

1. Oordeel over het milieueffectrapport (MER)

AkzoNobel en Argos¹ hebben het voornemen gasolie op te slaan in bestaande zoutcavernes. Om dit mogelijk te maken wordt een rijksinpassingsplan opgesteld. Voor dit rijksinpassingsplan zijn het ministerie van Economische Zaken (EZ)² en het ministerie van Infrastructuur en Milieu (IenM) zowel initiatiefnemer als bevoegd gezag. Voor de realisatie van de gasolieopslag is daarnaast een vergunning op grond van de Wabo nodig. Hiervoor zijn AkzoNobel en Argos initiatiefnemer en is het Ministerie van EZ het bevoegd gezag. Voor de besluitvorming over het rijksinpassingsplan en de Wabo-vergunning is een gecombineerd Plan- en project-MER (Milieu Effect Rapport, verder MER) opgesteld.

Advies

In dit advies spreekt de Commissie voor de milieueffectrapportage (hierna 'de Commissie')³ zich uit over de juistheid en de volledigheid van het MER. Tijdens de advisering van de Commissie is een concept Passende beoordeling beschikbaar gekomen waarin de effecten van het voornemen op Natura 2000-gebieden zijn beschreven.⁴ De Commissie heeft deze ook bij de toetsing betrokken.⁵

De Commissie is van oordeel dat het MER alle essentiële informatie bevat om het milieubelang volwaardig te kunnen meewegen bij de besluitvorming.

Het MER

Het MER is zeer uitgebreid en toch overzichtelijk, prettig leesbaar en voorzien van helder beeld- en kaartmateriaal. In het MER zijn de doelstelling, de alternatieven en de varianten van het project duidelijk omschreven. Uit het MER blijkt dat het vervoer van gasolie per buis milieuvriendelijker heeft ten opzichte van vervoer per as.⁶ Binnen de varianten per as heeft het voorkeursalternatief de minste milieugevolgen.

In het MER is de geologie van de ondergrond adequaat beschreven met verwijzing naar vertrouwelijke achtergrondrapporten. De Commissie heeft deze documenten onder toezegging van vertrouwelijkheid kunnen inzien. Deze achtergrondrapporten geven een gedetailleerd

¹ Voorheen North Sea Group.

² Het ministerie van Economische Zaken is coördinerend bevoegd gezag voor deze procedure.

³ De samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens vindt u in bijlage 1 bij dit advies of op www.commissiener.nl.

⁴ De Commissie adviseert de Passende beoordeling ter inzage te leggen.

⁵ De Passende beoordeling is onderdeel van het Plan-MER.

⁶ Zie ook de zienswijze van de gemeente Enschede waarin de voorkeur wordt uitgesproken voor dit alternatief.

beeld van de geologische situatie in en rond de cavernes, en daaruit blijkt dat deze zeer stabiel zijn.^{7,8}

In het MER wordt adequaat beschreven langs welke wegen gasolie in het grondwater terecht zou kunnen komen. De erop volgende verspreidingsmogelijkheden komen niet uitgebreid aan de orde, maar gezien de zeer kleine kans op verontreinigingen en de geringe gezondheidsrisico's van eventueel gelekte gasolie is dit geen essentiële tekortkoming.⁹

Uit het MER blijkt verder dat de procesinstallatie ten behoeve van deze activiteit relatief eenvoudig is. De veiligheid van het project wordt bepaald door de eigenschappen van de gasolie. Dit is een vloeistof met een hoog vlampunt waardoor er geen brandbare gaswolken kunnen ontstaan en ook de kans op een explosie verwaarloosbaar klein is.¹⁰ De voorgenomen risicobeperkende voorzorgsmaatregelen ter plaatse van de installatie bij de caverne zijn adequaat. Het voornaamste risico van de aanvoer, opslag en afvoer is het ontstaan van een brandende vloeistofplas tijdens een incident bij het transport per as en bij overslag in de haven. Dit is in het MER goed weergegeven.

Leeswijzer

In Hoofdstuk 2 geeft de Commissie aanbevelingen voor de kwaliteit van de Ecologische Hoofdstructuur en over de monitoring van de ondergrond.

-
- ⁷ Een zienswijze wijst op het gevaar dat het dak van een van de zoutcavernes zou instorten met de diesel erin. De geologische informatie geeft naar oordeel van de Commissie voldoende zekerheid dat deze gang van zaken niet kan voorkomen bij de gekozen cavernes. De cavernes bevinden zich geheel in een zoutlaag, en het bovenliggende anhydrietdak is volledig intact. Mocht het anhydrietdak instabiel worden, dan zal de monitoring veranderingen in het volume van de caverne op tijd signaleren. In een dergelijke situatie kan de caverne gelegeerd worden voordat er een sinkhole kan ontstaan. De periode tussen het instorten van een anhydrietdak en het ontstaan van een sinkhole bedraagt circa 15 jaar.
- ⁸ Een zienswijze brengt de invloed van aardbevingen op de stabiliteit van de cavernes naar voren. De Commissie wil hierover het volgende opmerken: de breuken die in en rond de zoutcavernes zijn aangetroffen zijn van een kleine orde. De bewegingen langs deze simpele breuken bedroegen nooit meer dan een tiental meters. De geologische kaarten laten zien dat de laatste tientallen miljoenen jaren tektonisch gezien zeer rustig waren en tot op de dag van vandaag is daar geen verandering in gekomen. Bevingen als gevolg van eventuele gaswinning zijn van kleine intensiteit en aangezien gaswinning niet in dit gebied voorkomt zullen deze de stabiliteit van de met gasolie gevulde zoutcavernes niet beïnvloeden.
- ⁹ In een zienswijze wordt de zorg uitgesproken dat gasolie schadelijk kan zijn en opslag in de bodem een bedreiging voor de drinkwatervoorraden in de ondergrond. De Commissie is van mening dat dit aspect explicieter in het MER aan de orde had mogen komen, maar beoordeelt gasolie als een product waarbij blootstelling zeer geringe gezondheidsrisico's met zich meebrengt. Dat gasolie desondanks grondwatervoorraden ongeschikt kan maken voor drinkwaterbereiding komt voornamelijk door de smaakeffecten. Uit de paragraaf over grondwaterbeweging maakt de Commissie bovendien op dat er in de omgeving geen kwetsbare objecten zijn in de zin van grondwaterwinningen of natuurgebieden waar grondwater opkwelt.
- ¹⁰ De Commissie onderschrijft de conclusie uit een zienswijze dat gasolie gevaarlijker zou zijn dan gas niet.

2. Aanbevelingen voor het vervolgproces

De Commissie hoopt met onderstaande aanbevelingen een bijdrage te leveren aan de kwaliteit van de verdere besluitvorming. De opmerkingen in dit hoofdstuk hebben geen betrekking op essentiële tekortkomingen.

2.1 Gevolgen voor de Ecologische Hoofdstructuur (EHS)

Uit het MER en de Passende beoordeling bij het MER blijkt dat de natuurlijke kenmerken van de nabijgelegen Natura 2000-gebieden en de te behouden waarden van het beschermde natuurmonument niet worden aangetast ten gevolge van het voornemen. Voor de EHS ligt dit mogelijk anders.

Het MER maakt duidelijk dat alle transportroutes langs de EHS lopen. Uit de Passende beoordeling kan afgeleid worden dat er een toename is van depositie van verzurende en vermestende stoffen op de EHS. Niet wordt specifiek ingegaan op de vraag wat dit betekent voor de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS¹¹. Omdat de EHS-natuur hier gevoelig is voor verzuring en vermesting is niet uitgesloten dat de kwaliteit van de EHS-natuur door de extra vervoersbewegingen kan worden beïnvloed, ook gelet op de hoge achtergronddepositie.

De extra stikstofdepositie op de EHS is te kenmerken als 'externe werking'. Externe werking conflicteert in dit geval niet met het beschermingsregime van de EHS, geregeld via het Wro-instrumentarium. Daarom is het niet specifiek beschrijven van de extra depositie op de EHS voor de voorliggende besluitvorming geen essentiële tekortkoming. Tegelijkertijd werken provincies en Rijk samen aan verbetering van kwaliteit en ruimtelijke samenhang van de EHS. In dat kader kan informatie over gevolgen voor een ruimtelijke ingreep voor de natuurkwaliteit van de EHS wel bij de besluitvorming worden betrokken. De Commissie adviseert daarom om samen met de terreinbeheerder nader te analyseren of met gericht terreinbeheer verbetering van de kwaliteit van de EHS ter plaatse mogelijk is.

2.2 Monitoring ondergrond

Zoals aangegeven in hoofdstuk 1 zijn in het MER en de vertrouwelijke achtergrondrapporten de huidige geologische situatie en de mogelijk risico's goed in beeld gebracht. Daar waar risico's verder moeten worden teruggebracht, worden extra controlemaatregelen (op basis van ALARA standaarden) genomen die de risico's tot aanvaardbare proporties reduceren. Ook de ervaringen in het buitenland geven een goed beeld van het gebruik van zoutcavernes voor opslagfuncties vergelijkbaar met dit initiatief.

Het MER citeert in §4.1.15.2 de BREF Opslag als richtlijn voor de monitoring van de activiteiten. Controles op lekkages zullen worden uitgevoerd op basis van sonar-metingen, drukcontrole in boorgaten en dagelijkse fysieke controle van onder andere de waterkwaliteit van de

¹¹ Grote delen zijn van het beïnvloede gebied zijn althans als zeer kwetsbaar voor verzuring/vermesting aangemerkt in het kader van de Wet ammoniak en veehouderij (Wav).

ruimte tussen de beide wanden van de vulpijp. De Commissie acht deze voorzorgsmaatregelen voldoende. De Commissie geeft wel ter overweging om benedenstrooms van de vulpunten monitoring¹² van grondwater in te voeren, zodat het beeld van de mogelijke effecten aan het eind van de eventuele verontreinigingsketen in de ondergrond compleet is.¹³

¹² Het is niet terecht om deze monitoring van Vitens te verwachten, aangezien er benedenstrooms geen waterwinningsgebieden zijn die concreet bedreigd worden.

¹³ Ook in een zienswijze wordt aandacht gevraagd voor de kwaliteit van het grondwater en het monitoren van eventuele gasolielekkages.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing MER

Initiatiefnemer: Ministerie van Economische Zaken, Ministerie van Infrastructuur en Milieu, AkzoNobel Industrial Chemicals B.V.

Bevoegd gezag: Ministerie van Economische Zaken, Directoraat-Generaal Energie, Telecom en Mededinging

Besluit: Wabo vergunning/vaststellen van een rijksinpassingsplan

Categorie Besluit m.e.r.: C.25
plan-m.e.r. vanwege kaderstelling voor categorie C.25 en vanwege passende beoordeling

Activiteit: oprichting van een inrichting bestemd voor de opslag van gasolie

Bijzonderheden: Gecombineerd Plan- en project-MER

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure in de Staatscourant van: 1 juli 2010
ter inzage legging van de informatie over het voornemen: 2 juli t/m 12 augustus 2010
adviesaanvraag bij de Commissie m.e.r.: 6 juli 2010
advies reikwijdte en detailniveau uitgebracht: 14 september 2010
kennisgeving MER in Staatscourant van: 13 juni 2013
ter inzage legging MER: 14 juni tot en met 26 juni 2013
aanvraag toetsingsadvies bij de Commissie m.e.r.: 17 juni 2013
toetsingsadvies uitgebracht: 5 september 2013

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

H. Boukes
M.J. Brolsma
T.R. Knottnerus
R.L. Vogel
B.J. Wiekema
J. C. M. van Eijndhoven (voorzitter)
W. Smal (secretaris)

Werkwijze Commissie bij toetsing:

Tijdens de toetsing gaat de Commissie na of het MER voldoende juiste informatie bevat om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen in het besluit. De Commissie gaat bij het toetsen uit van de wettelijke eisen voor de inhoud van een MER, zoals aangegeven in artikel 7.7 dan wel 7.23 van de Wet milieubeheer, en van eventuele documenten over de reikwijdte en het detailniveau van het MER. Indien informatie ontbreekt, onvolledig of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij dit een essentiële tekortkoming vindt. Daarvan is sprake als aanvullende informatie in de ogen van de Commissie kan leiden tot andere afwegingen. In die

gevallen adviseert de Commissie de ontbrekende informatie alsnog beschikbaar te stellen, vóór het besluit wordt genomen. Opmerkingen over niet-essentiële tekortkomingen in het MER worden in het toetsingsadvies opgenomen voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. De Commissie richt zich in het advies dus op hoofdzaken die van belang zijn voor de besluitvorming en gaat niet in op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advies:

- Milieueffectrapport voor de opslag van gasolie in bestaande zoutcavernes, Tauw, 2 mei 2013
- Ontwerp-inpassingsplan Gasolieopslag zoutcavernes regio Twente, BugelHajema adviseurs bv, 13 mei 2013
- Notitie reikwijdte en detailniveau van het milieueffectrapport, Clovis project Gasolieopslag in zoutcavernes in Twente, Tauw, maart 2011
- Bijlagerapport, Tauw
- Rapport voornemen Gasolieopslag in zoutcavernes in regio Twente, Tauw, juni 2010
- Rapport inspraakreacties op voornemen voor het project gasolieopslag in zoutcavernes in regio Twente, augustus 2010
- Concept Passende Beoordeling, Tauw, 12 augustus 2013
- Generic Technical Risk Assessment of Gasoil Storage in Salt Caverns in the Twente Region based on the Second Use Containment Concept, Deltares/TNO, December 2012
- Cavern-Specific Risk Assessment of Gasoil Storage in the Marssteden Concession based on the Second Use Containment Concept (2U-CC), Deltares, December 2012
- Cavern-specific risk assessment of gas oil storage in cavern 381, AkzoNobel, 2013
- In Situ Stress and Permeability Tests in the Hutchinson Salt and the Overlying Shale, Kansas, by Thomas W. Doe (Golder Associates, Inc., Redmond, WA, USA) and John D. Osnes (RESPEC, Rapid City, SD, USA), SMRI fall 2006 conference
- Detailed Geology De Marssteden. AkzoNobel, Marinus den Hartogh, Hengelo, Februari 2011 (vertrouwelijk)

De Commissie heeft kennis genomen van 5 zienswijzen en adviezen, die zij tot en met 29 juli 2013 van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Zij heeft deze, voor zover relevant voor m.e.r., in haar advies verwerkt.

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport Gasolieopslag in zoutcavernes in regio Twente

ISBN: 978-90-421-3826-1

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

W www.commissiemer.nl

